

ENOTNOST

Delavsko-kmečki tednik.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2, dvorišče. ček. račun št. 14.577

Leto II.

LJUBLJANA, 2. junija 1927.

Stev. 21.

London ali Moskva, vojna ali mir?

Anglija napoveduje vojno sovjetski Rusiji. — Belgrajska vlada stopa v službo Anglije.

Angleški imperialisti so pretrgali diplomatske in trgovske stike z delavsko-kmečko Rusijo. To je prvi korak v odkrito vojno stanje, v katerega hočejo zaplesti angleški imperialisti ves svet. Že par let so snovali protisovjetsko fronto in obroč proti Rusiji, pridobili so zase Italijo, Romunijo, Poljsko in še druge obmejne države. Med priprave za protisovjetsko vojno je šteti tudi poostreno preganjanje levčarskih delavskih organizacij, ki se borijo proti imperialističnim vojnem, in naklonjenost režimov reformističnim organizacijam, ki se v slučaju vojne in drugih kriz kapitalizma postavljajo vedno na stran buržuzije.

Nevarnost svetovne vojne je danes velikanska. Samo močne razredne organizacije delavcev in kmetov in pravilna politika teh organizacij more ustaviti kapitalistično prizadevanje za izbruh svetovne vojne.

Vlada v Belgradu se je v konfliktu med imperialistično Anglijo in delavsko-kmečko Rusijo postavila na stran imperialistov in proti sovjetski Rusiji. Taka zveza z Londonom spravlja delavce in kmete v Jugoslaviji v službo angleškega imperializma. Vse stranke SLS, SDS, SKS in prikrito tudi SSJ odobravajo to imperialistično

orientacijo belgrajske vlade in jo pozdravljajo. Razen dekalistov nobena stranka ne zagovarja zveze z delavsko-kmečko Rusijo, čeprav stoji ogromna večina delavcev in kmetov v Jugoslaviji na stališču miru in zveze s sovjetsko Rusijo. Tukaj se pokaže jasno za vsakogar protijudska politika meščanskih strank.

Danes, ko živimo v taki politični napačnosti, kot poleti 1914, se po vsem svetu ločijo narodi v dva tabora: Na eni strani kapitalisti, na drugi delavci in kmetje. Tu vojna, tam mir; na eni strani zatiranje in reakcija, na drugi svoboda. Ena stran se zbira pod okrilje imperialističnega Londona, druga okoli Moskve.

V Jugoslaviji stojijo vlada in buržuazne stranke na strani imperialističnega Londona, na strani zatirateljev in reakcionarjev, na strani vojne.

Delavci in kmetje vseh narodov Jugoslavije pa hočejo mir in svobodo in zahtevajo priznanje in zvezo s sovjetsko Rusijo.

Bližajo se volitve in na križpotju London ali Moskva, vojna ali mir, zatiranje ali svoboda se bodo formirale dve fronti: kapitalistična in delavsko-kmečka.

Pomen Vsedelavskega izleta.

Kakšnega mu hočejo dati, kakšen mora biti.

V boju je rešitev, ne v paradah!

Pred tremi leti so dogodki v Trbovljah spravljali maso v gibanje: smrt s. Fakina, požig Rudarskega doma. Prvič v zgodovini je proletariat Slovenije z oboroženo akcijo izpričal svoj boj. Letos ob istem času nameravajo reformisti nakloniti delavskim masam parado: bakljada, lampiončki, osem godb. A čemu?

Spomnimo se letošnjega prvega maja. Že poldrugi mesec prej so reformistična vodstva pripravljala vsedelavski zlet, zamenjali pa so proslavo prvega maja; še več, socialistična stranka jo je celo razbijala. In vendar je prvi maj največji praznik svetovnega proletariata. To je praznik dela, to se pravi boja proti kapitalu. Kot bojevni praznik je bil prvi maj prepovedan in na naše stremeljenje, odgovoriti režimu z enotno proslavo v znamenju razrednega boja, so prišli reformisti, razbijali prvomajsko proslavo in pripravljali vsedelavski izlet kot parado, romarsko procesijo in veselico. Odvrniti delavstvo od razrednega boja in popeljati ga na pot malomeščanskih manifestacij — to je prvi namen reformističnega tabora.

Prireditelji so pozvali na izlet tudi mednarodne goste. Kdo so ti ljudje? Kakšne organizacije zastopajo? Ali mar niso to same članice Druge internacionale in Amsterdam? Mi nudimo svojo bratsko proletarsko roko delavcem članom teh organizacij; toda voditeljem, poklicanim gostom ne zaupamo. Lani spomladi so se sešli v Sofiji na balkanski strokovni konferenci, da zasidrajo vpliv Amsterdama na Balkanu. Letos hočeta Amsterdam in Druga internacionala prodreti na Balkan potem vsedelavskega izleta v Ljubljani. To je drugi namen reformističnega tabora.

Il gornjemu dvojemu moramo pridružiti še tretje dejstvo. Prireditelji nameravajo onemogočiti levemu krilu, skupini „Enotnosti“ in neodvisnim delavcem Srbije in Hrvatske aktivno udeležbo na izletu. Zednjalški skrahiranci se ponujajo z vstopom v socialistično stranko delati reklamo za reformizem — proti levici. Iz vsedelavskega izleta napraviti izlet socialistične stranke z ostjo proti levici — to je tretji namen reformističnega tabora.

Kaj pa pričakuje masa proletarska od izleta?

Predvsem delavstvo noče samo parado, ono hoče bojevno manifestacijo. V boju je rešitev, ne v paradah! Delavske mase pridejo na izlet, da z mobilizacijo svojih sil dvignejo svoje razredne zahteve.

Ena pravih zahtev je odprava režima zakona o zaščiti države. Reakcija duši razredno proletarsko gibanje.

Druga zahteva je enotna fronta delavstva, da se ne bodo znižale plače, podaljšal delovni čas in uničila zaščitna zakonodaja.

Tretja zahteva je: proč z vojno nevarnostjo. Delavci in kmetje nočejo, da se ponovi leto 1914!

Ideja razrednega boja mora triumfirati na izletu. Nasproti absolutizmu in diktaturi v državi mora delavstvo izraziti idejo zveze s kmeti; le bojevna zveza delavcev in kmetov vodi do kruha in svobode. Nasproti vedno hujšemu nacionalnemu zatiranju in grozečim imperialističnim vojnem mora vsedelavski izlet prevevati ideja samoodločbe narodov, ideja bratstva med narodi. Vse te zahteve, vse te ideje pa morajo najti svojega duška v našem bojevnom geslu in pozdravu:

Delu čast in oblast!

K tretji obletnici nekaznovanega umora sodruga Fakina!

Es-Ta-Ta, Trbovlje:

Prvi junij.

Prvi junij!
Tisti dan
v letu devetnajstodvajsetim,
ko so v Trbovlje,
v to proketo gnezdo
prišli preljudi nasični
bratje,

da kot svatje
razvijajo svoj prapor,
in so sprožili usodne
strele,
da je potekla kri,
kri mladih in starih,
od vseh teptanih
in zaničevanih,
protestirajočih delavcev,
ki so kmalu
padli v črnem navalu
od oboroženih bratov
slovenskih,
ki so kakor zveri
žejni delavske krvi...

A kje je pravica,
ki naj to maščuje?
Do danes je ni!
Res, kri je potekla
in padla so trupla,
in res so sodniki iskali
povsod,
a niso iskali tam,
kjer bi našli zločince.
Samo nekaj sumljivih
delavcev so zaprli,
a pravi krivci so odšli,
ponosni na umor in
požig,
pojoči predrago
si pesem o naciji...
A kje je pravica? —
V srcu kraljuje,
v Proletu živi!
In kadarkoli prišla
Proletu ta doba,
da prost bode vsega —
Tedaj nam pravica
v vsej luči zaživi.

1. junija 1924

so nacionalisti-orjunaši pri svojem oboroženem pohodu na trboveljske rudarje zažgali Rudarski dom, umorili na ulici 4 sodruga, ranili nad 20 ljudi, delavskih mož, žen in otrok. Orjunaški kolovodje so istega dne obsodili na smrt

sodruga Fakina

katerega sta dva nacionalista zvezanega ustrelila. — Morilci in požigalci-nacionalisti so še danes nekaznovani...

Prvi junij 1924.¹

Ko zar se svobode prek vse bo razlil,
ko boj vaš sadove bo mnogo rodil,
tedaj oznanjali bomo vsepovsod,
kako za svobodo, v smrtišla vam je pot

... Od Delavskega doma naprej do gostilne Počivalšek je bilo natrpano polno ljudske mase, največ pa ob dohodu in pred hišo Martina Povšeta, kjer ima svoj lokal brivec Puškar. Dohod k Rudarskemu domu je bil nabit poln, istotako vsi prostori na nasprotni strani ceste na poti v vrh rudniške hiše, ob plotu in živi ograji, v vrtu te hiše in nad cestno škarko se je gnetlo staro in mlado.

V neposredni bližini Povšetove hiše, kjer je ravno prenehala svirati godba, pa je iz gneče natlačene ljudstva naenkrat zaoril klic „Pfu! Orjuna, doli z Orjuno, abeng Orjuna“, istočasno pa je že skočilo več oseb streljajoč proti praporom, na kar se je vnela kratka bitka. Priča Franjo Zajec, ki je bil v civilni obleki, je natanko videl, da so bili napadalec oboroženi s precej velikimi modernimi pištolami, slišal pa je tudi, da je za prvimi strelji takoj eksplodirala tik pri praporščakih ročna bomba, ki je priletela od zgoraj navzdol na cesto. V sprevod je padla potem še druga bomba in sicer iz hiše Martina Povšeta, v kateri stanuje brivec. Med tem spopadom so skočili Orjunaši, med njimi nekaj oblastnih odbornikov in drugih članov, napadenim praporščakom na pomoč, pri čemur so bili od zavrtnega strelnega orožja smrtno zadeti oblastni čelnik Stanko Žnidaršič, njegov namestnik Zarko Boltavzar in lekarnar France Šlapih.

Po nebroj pričah, posebno pa še Ivanu Guzeju in Adolfu Jesihu se da dokazati, da je stala na cesti gruča komunistov in da je eden med njimi v starosti kakih 24 let, prajše močne postave, s karirano čepico na glavi ter z odprto srčico pozval one, ki so prihajali od zborovanja v Rudarskem domu, naj malo počakajo, ker pride Orjuna, katero bomo vprašali, kaj hoče oborožena v Trbovljah. Večina se je temu pozivu odzvala, potem pa, ko je masa začela kakor gori omenjeno izzivati in psovati Orjuno, je nekdo glasno zaklical besede: „Pustimo godbo naprej!“ Ko so se približali praporščaki, je skočil neki možki desno od Adolfa Jesiha in Ivana Guzeja dozdevno s škarpe na cesto, izstrgal enemu Orjunašu - praporščaku zastavo, prelomil drog na kolenu, kar je potrdil tudi priča Anton Benuš; ta praporščak pa je sprožil

¹ Ponatis obtožnice drž. pravdnika dr. Rusa v Celju, stran 1, 2, 3.
² Netočno F. K.

Kadar delavci in kmetje govorijo o Rusiji in Kitajski in jim pri tem proletarski ponos dviguje vero v zmago, pričnejo socialistični voditelji govoriti o Nemški Avstriji in njeni socialni demokraciji, hvaleč jo do neba. Pri tej hvali pozabljajo, da je v Rusiji diktatura proletariata, zvezanega s kmeti, v Nemški Avstriji pa diktatura združenih kapitalistov, da je v Rusiji industrija socializirana, v Nemški Avstriji pa v rokah kapitalistov in njihovih bank. Oni pozabljajo, da je za oktobrskim prevratom v

na napadalec tri strele, ne da bi se napadalec zgrudil, tako da je dobil priča A. Jesih vtis, da je streljal Orjunaš s slepimi patronami. Ko pa so začeli nanj streljati še trije ali štirje drugi Orjunaši, je dotičnik padel na nasprotni strani ceste pri plotu Povšetove hiše tik ob prelazu, ki vodi k Rudarskemu domu. Ni se pa streljalo po opazovanju A. Jesiha v ono množico, ki se je iz spodnje strani ceste navadila na spreved, in upila: „Pfu! Orjuna, doli z Orjuno, abeng Orjuna“, pač pa je bil po njegovem mnenju napadalec na orjunaško zastavo rudar Albin Fric, ki je našel v grabelji borbi za prapor tudi svojo smrt...

Priča Franc Grosar, občinski nadstražnik v Trbovljah, je čul prvi strel iz samokresa, ki je moral biti po njegovem pričanju oddan že z Bergerjevega griča levo nad cesto pri Lamperjevi hiši, iz rudniškega vrta pa je priletelo preko dreves na spreved par kamnov. Zato je opozoril tam ob cesti stoječe občinstvo, naj se umakne na zgornjo oziroma spodnjo stran ob zidano škarko, na Bergerjevem hričeku pa je videl stati štiri nepoznane delavce. Ko je dospel ob desni strani ceste do Delavskega doma, je stopil na vzvišeni prostor ob škarki in takoj opazil, da so se orjunaške zastave začele majati ter da je istočasno nastal tam velik hrup in streljanje, spočetka bolj poredko, potem pa čimdalje pogostejše. Razločil je tudi razpok prve in kmalu nato na lastne oči videl, ko je priletela v smeri iz ograjenega vrta nasproti Kukukenbergove hiše še druga bomba, ki je istotako eksplodirala. V istem hipu so že zasledovali orožniki v smeri proti Volkerjevi gostilni bežečega mladega človeka, glede katerega se je ugotovilo, da je imel v rokah odprto bodalo, katero mu je na licu mesta izvil iz rok orožnik F. Bogataj. Po podatkih preiskave je bil to rudar F. Fakin, kateri je prišel pozneje na nepojasnjen način v roke orjunašem, ki so ga zvezali in v družbi še drugih štirih postavili na slavnostnem prostoru med razvitjem praporov kot talce v svaričnem namenu, preprečiti s tem nadaljnji spopad s strani oboroženega delavstva. — Kaki dve uri pozneje je bil ta France Fakin v nekem kamnolomu ustreljen, o čemur teče posebna kazenska preiskava Vr. VIII. 510-24.⁴

Da, kazenska preiskava teče, toda ne Vr. VIII. 510-24, temveč s strani proletariata: morilci sodruga Fakina morajo biti kaznovani. In tudi bodo!

³ Netočno; bil je Jože Zupan. F. K.

Rusiji današnja kitajska revolucija drugi velikanski sunek v srce umirajočega kapitalizma. Pozabljajo, ker hočejo delavce in kmete odvrniti od socializma in jih pribiti na križ imperializma.

Na vsedelavskem zletu

zbirajte za tiskovni sklad „Enotnosti“ in razširjajte naš list.

Za bojno enotnost delavskega razreda.

Akcijskemu odboru delavskega Zedinjenja, Beograd.¹

Pred kratkim smo prejeli poziv, podpisan od vaše skupine „Zedinjenje“ z dne 22. aprila, ki ste ga poslali neodvisnim delavcem, socialistični stranki in jugoslovanski socialno demokratični stranki (Bernot), v katerem se predlaga, da vse te skupine osnujejo paritetni² odbor, ki naj pripravi „kongres zedinjenja“ vseh obstoječih proletarskih strank v eno „socialno demokratično delavsko stranko“. Iz „Radniškega Jedinstva“³ z dne 12. maja smo zvedeli, da se je deset dni pred tem že vršil sestanek vaše skupine z vodstvom socialistične stranke Jugoslavije, na katerem se je govorilo o spajanju teh dveh organizacij in na katerem je — kakor smo obveščeni — prišlo do popolne „soglasnosti naziranja“ skupine Zedinjenje in vodstva SSJ.

Brez ozira na to, kako so se končala ta tajna pogajanja med vašo skupino in SSJ, smo mi zastopniki neodvisnih delavcev v Srbiji, predstavniki delavsko-kmečke republikanske zveze na Hrvaškem in mi predstavniki dekalistov okoli „Enotnosti“ v Sloveniji sklenili, da vam jasno, brez tajne diplomacije in pred celokupnim proletariatom Jugoslavije povemo,

kaj mislimo o vašem predlogu in za kakšno enotnost delavskega razreda se mora proletariati Jugoslavije boriti.

Naglasiti moramo, da smo vedno bili in da smo še

neomahljivi bojovníki za enotnost proletariata v boju proti kapitalizmu.

Ko je vladajoči režim izdal reakcionarni zakon o zaščiti države, ko so kapitalisti širom Jugoslavije pričeli zniževati mezde in plače in uvajati davek na delo, ko so kapitalisti napadli osemurni delavnik in delavsko zaščitno zakonodajo,

ko so leta 1925-1926 kapitalisti pričeli z generalno (splošno) redukcijo delavstva in vrgli na cesto rudarje pri Trboveljski, lesne delavce v Našicah in tisoče železničarjev in drugih delavcev in ko je na delavski razred padlo ogromno breme brezposelnosti,

ko se je v zadnjem času pojavila nevarnost nove vojne na Balkanu,

so edino neodvisni delavci v Srbiji, delavsko-kmečki republikanski blok na Hrvaškem in dekalisti okoli „Enotnosti“ v Sloveniji predlagali vsem proletarskim skupinam in se borili z vsemi silami, da se

proletariat združi v boju

in da odbije napade kapitalistov na življenje, mezde in vsakdanji kruh delavskega razreda.

To smo mi vedno delali in še 1923. leta smo poslali na kongres SSJ poziv za skupno akcijo proletariata in za enotnost strokovnih organizacij v svrhu uspešnejšega boja proletariata.

Istotako smo mi tudi za **politično enotnost delavskega razreda**, toda samo na **edino eni podlagi**, na kateri se more vstvariti: na razredni podlagi, na podlagi revolucionarnega razrednega boja in **ne samo v programu, temveč tudi v življenju**, v vsakodnevnih bojih delavskega razreda.

Toda vi niste za enotnost na tej podlagi, ker ste ves čas cepili in še danes cepite in razbijate enotnost delavskega gibanja.

Ko smo mi vodili dejanski razredni boj in klicali tudi vas v ta boj, **kdo je ves ta čas delal na tem, da do enotnosti kljub našim pozivom ni prišlo?** Kdo je cepil delavsko gibanje v interesu ofenzive kapitala? **Kdo je rušil obrambne štrajke in dovažal štrajkbreherje** (Brod, Subotica, belgrajski krojaški štrajk, trikotaža itd.), namesto da bi pomagal v boju? Vaši zavezniki: vodstvo SSJ in URSS in tudi vaša skupina Zedinjenje (krojaški štrajk v Belgradu in Novem Sadu).

Vi ste skupno s socialističnimi voditelji v dobi najhujše ofenzive kapitala poskušali, pod krinko strokovnega „kongresa zedinjenja“, da nadaljujete in poglobite razcep v strokovnem gibanju, ki se je pričel 1921. leta z blagoslovom režima z „Glavnim Radničkim Savezom“.

Hoteli ste uničiti neodvisne strokovne organizacije samo zato, ker so one ostale na stališču razrednega boja in enotnosti in ker so se bojevale proti sodelovanju z buržuazijo, katero izvajajo socialpatriotični voditelji.

Zakaj predlagate sedaj po vsem tem razbijaškem delu „zedinjenje strank“? Vaše odklonitve skupnih akcij za najposrednejše zahteve proletariata za plače, mezde in za kruh, vaše sodelovanje na razbijaškem delu vodstva URSS, pa tudi vaši predhodni diplomatski koraki, da zavarujete spajanje s socialističnimi voditelji, kažejo najbolje **za kaj gre:**

Pod firmo „politične enotnosti delavskega razreda“ želite vi samo zedinjenje razbijačev in saboterjev⁴ razrednega boja.

Takorekoč še včeraj je skupina Zedinjenje skupno s skupino Dragiša Lapčevića po pravici poudarjala in napadala razbijaško in režimsko politiko SSJ, češ, da je to stranka birokratov, „pragmatikov“ in korupcionista. A danes se je skupina Dragiša Lapčevića vrnila nazaj v prav isto stranko, vi pa ste že pred njenimi vratmi. To je najboljši dokaz, da vsi ti lepi pozivi za „zedinjenje“ samo prikrivajo zedinjenje birokratskih klik, ki se že leta in leta neizprosno borijo za dobro plačana mesta v Delavskih zbornicah in Bolniških blagajnah in tekmujejo, kdo bo uspešnejše služil vladajoči buržuaziji z razbijanjem strokovnih organizacij in s sabotiranjem razrednega boja.

Brez dvoma, vaš poziv je preračunan in trenutek je primerno izbran. Kajti pod pritiskom industrijske krize, brezposelnosti, lakotnih mezd in

¹ Života Milojković je bil izključen iz komunistične stranke, ker se je postavil na stališče, da se nacionalno vprašanje delavstva ne tiče, kar se pravi posredno podpirati hegemonijo vladajoče srbske buržuazije in ravnodušno gledati na zatiranje nesrbskih narodov, kot na brezpomembno malenkost. — Že izključen, je Života poskušal v zvezi s Stankovićem in Petakovićem izvesti kapitulacijo neodvisnih strokovnih organizacij pred reformističnim URSS. Btiroval je na znanem kongresu strokovnega zedinjenja v oktobru 1925, danes sam priznava, da je bil ta kongres strokovnega zedinjenja goljufiva komedija...

Ustanovil je v Belgradu grupo „Zedinjenje“ in pričel propagirati politično zedinjenje vseh obstoječih delavskih strank. Tej grupi so se po svoji kapitulaciji pred reformisti pridružili Stukelj et Comp in ustanovili grupo „Zedinjenje“ v Ljubljani.

Kakor smo že v „Enotnosti“ poročali, predlaga Života kot podlago za novo stranko — program v duhu predvojne socialne demokracije in odrekanje od boljševiskih in oportunističnih metod. Ta predlog je Života v imenu nekega akcijskega odbora poslal tudi nam in prosil, da zavzamemo stališče. Gornji članek je javen odgovor na pismo Života.

Med tem je ljubljanska grupa „Zedinjenja“ (pravilnejše Stukelj in Sedej, ker delavci o tem niso nič vedeli) pisala centrali SSJ, da med Zedinjaši in SSJ ni nobenih razlik in da naj SSJ pristane na združenje. Centrala SSJ je oba predloga i Života i Stukljevega odbila. Ljubljansko Zedinjenje si je po Sedeju izprosil od belgrajske centralne SSJ brezpogojen vstop v socialistično stranko, ki naj se izvrši na vsedelavskem izletu. O tem glej članek v „Enotnosti.“

² da imej vsaka stranka enako število zastopnikov v odboru.

³ „R. Jedinstvo“ je list belgrajske skupine Zedinjenja.

⁴ Sabotar — rušilec („brenizar“ po knapovsko).

predolgega delovnega časa se lačne in nezadovoljne proletarske mase pričenjajo prebujati, stopajo v vedno večjem številu v Neodvisne strokovne organizacije in s spontanimi štrajki ter s celo vrsto skupnih akcij po obratih zahtevajo

boj proti kapitalizmu in enotnost v tej borbi, a pred vsem strokovno enotnost.

To pa še ni vse. Kmete pritiska poljedelska kriza, obubožanje, velika prezadolženost, preveliki davki, pomanjkanje zemlje, reakcija in politika nacionalnega zatiranja. Revni kmetje vseh narodov Jugoslavije, tudi srbski, se zategadelj obračajo na levo in iščejo

zvezo z delavstvom zaradi boja za znižanje davkov, za razdelitev zemlje, za nacionalno svobodo, za odpravo režima kapitalistov in veleposestnikov, a za vladno delovnega ljudstva.

Vladajoči režim in buržuazija v splošnem vidi, da je mogoča *zveza delavcev in kmetov vseh narodov Jugoslavije.*

Zato hoče to zvezo z vsemi silami preprečiti. V to ga sili še zlasti dejstvo, da prihaja njegova želja za nadvlado na Balkanu v konflikt s prodiranjem angleškega in italijanskega imperializma na Balkanu. To prodiranje je Jugoslavijo že obkrožilo in je še povečalo v precejšnji meri nevarnost nove vojne na Balkanu.

V takšni situaciji, ki je kritična za buržuazijo, ima vaša akcija zedinjenja reformistov vseh vrst namen, da se omogoči čim bolj uspešno hlapčevanje buržuaziji, razbijanje delavskih vrst in preprečenje zveze delavcev in kmetov.

Podobne pojave imamo tudi v svetovnem obsegu. Druga internacionala in Amsterdam marširata ramo ob ramo z buržuazno kontrarevolucijo proti proletariatu, proti revoluciji na Kitajskem in proti sovjetski Rusiji. Oba sta proti svetovni strokovni enotnosti, izdala generalni štrajk na Angleškem in razbijata angleško-ruski odbor.

Reformisti razbijajo enotno protimperialistično fronto proletariata in kmetov, zlasti v zaslužjenih kolonijah, in pomagajo pripravljati pohod proti osvobodilnemu boju kolonialnih narodov in proti sovjetski Rusiji.

In kar delajo reformisti po vsem svetu, isto uganjate vi v Jugoslaviji, četudi govorite o „nevtiralnosti“ napram Drugi internacionali.

Delavci hočejo spodaj po obratih splošno enotno fronto proti kapitalistom, hočejo enotnost strokovnih organizacij, enotnost v boju.

Vaši zavezniki in somišljeniki, bratje Jakšiči, slovenski socialisti, vodstvo SSJ, vodstvo Zveze železničarjev in drugi, med tem izključujejo iz strokovnih organizacij vsakogar, kdor zastopa resnični boj proti buržuaziji in strokovno enotnost. Namesto enotne fronte z delavstvom ustvarjajo blok s fašisti (občina Trbovlje 1926) in z buržuazijo.

Delavci in kmetje Jugoslavije se zblížujejo in uvidevajo, da lahko samo zveza delavcev in kmetov ter delavsko-kmečka vlada odstrani režim nacionalnega in razrednega zatiranja in odvrne nevarnost vojne.

Obratno socialna demokracija nasprotuje zvezi s kmeti in se pripravlja za blok z veliko-srbskimi strankami. (Napredni blok v Sloveniji.)

Seveda se vse to prikriva pred delavci, ker se hoče zastreti razkolniški in oportunistični značaj politike sodelovanja z buržuazijo. Namesto enotnosti mas v boju, govorite o zedinjenju nekaj socialističnih strank inih kancelij, o paradah in o skupnih koncertih. Četudi besedujete o nekakšnem zedinjenju „proti oportunizmu“, vendar v tem popolnoma soglašate s socialno demokracijo in z njenimi razbijaškimi in oportunističnimi metodami. Na sestanku 10. aprila ste se podvžali, da si zagotovite mesta v socialistični stranki, a zdaj hočete to prikriti s paradnimi kongresi in pozivi na nekakšno zedinjenje.

V znamenju boja „proti boljševismu in oportunizmu“ predlagate za platformo zedinjenje program avstrijske socialne demokracije, ki je ena vodilnih strank Druge internacionale. Ako torej govorite o nevtiralnosti napram Drugi internacionali, vršite navadno prevaro in želite z njo prikriti nadaljevanje svoje preizkušene, a že zadosti znane oportunistične in pogostokrat policijske socialistične prakse.

Vaš poziv torej pomenja:

ne boj za enotnost delavskega razreda proti kapitalizmu in za enotnost strokovnih organizacij,

ne skupen boj s kmeti,

ne boj proti politiki nacionalnega zatiranja;

nego nadaljevanje one politike, ki služi režimu in buržuaziji, ki razbija delavstvo in njegovo zvezo s kmeti.

Vaš poziv je samo poizkus, likvidirati edino resnično razredno politiko, politiko neodvisnih delavcev.

Na vaš poziv vam odgovarjamo: Mi se bojujemo za enotnost delavskega razreda, ne samo na gospodarskem in strokovnem polju, temveč tudi na političnem polju. Toda ta enotnost mora biti pred vsem ustvarjena spodaj po obratih, v skupnih akcijah proti ofenzivi kapitala in za obrambo mezd in kruha delavskega razreda ter v enotnih strokovnih organizacijah.

Ta enotnost mora biti ustvarjena na podlagi zveze s kmeti in boja proti nacionalnemu zatiranju, na podlagi prenehanja vsake politike hlapčevanja vladajoči buržuaziji.

Nasprotno vašim pozivom na razne paradne kongrese za zedinjenje oportunistične birokracije, pozivamo proletariati Jugoslavije,

da ustvari svojo enotnost po obratih, odbore za skupno akcijo proti kapitalizmu, za strokovno enotnost;

ter da v tem boju sklene zvezo s kmeti, ki bo zagotovila uspehe in zmago.

O politični enotnosti z vami in vašimi zavezniki iz socialistične stranke pa bomo lahko razgovarjali samo tedaj, kadar v dejanjih dokažete, da ste se odrekli oportunistične in razbijaške prakse.

Če prenehate z razbijanjem skupnih akcij proletariata proti kapitalistični ofenzivi na mezde, delavni čas in delavsko zakonodajo, če se obvežete na skupno akcijo za upostavitve enotnosti strokovnih organizacij.

Če opustite vašo politiko javnega ali prikrita sodelovanja z režimom, ki je naklonjen vam in vašim zaveznikom, in ga zamenjate s politiko zveze delavcev in kmetov za boj proti kapitalizmu.

Proti razbijaškemu manevru reformistov predlagamo mi in borili se bomo za bojno enotnost delavskega razreda v zvezi s kmeti, za boj proti kapitalizmu.

Sima Marković, Dragomir Marjanović, Rajko Jovanović, Milan Delić, Ljuba Radovanović — Srbija.

Ivan Tomanić, Djuro Cvijić, Kamilo Horvatin, Edo Dir, Božidar Mašlarić — Hrvatska.

Marcel Žorga, Dragotin Gustinčič, Albert Hlebec, France Klopčič — Slovenija.

Vicko Zelaska, Ivo Baljkas, Ivo Marić — Dalmacija.

Gojko Vuković, Mitar Trifunović — Bosna in Hercegovina.

Aleksander Perić — Makedonija. — Jovan Domanji — Vojvodina. — Nikola Kovačević — Crna gora.

Desetletnica maj-ske deklaracije.

Majska deklaracija je bil vsekakor revolucionaren akt — naše buržuazije. Slovenska buržuazija je tudi leta 1848. zahtevala avtonomno Slovenijo, toda takrat bi ji niti v snu ne bilo prišlo na misel, da bi bila zahtevala Slovenijo izven meja Avstrije in izpod žezla Franca Jožefa. Te zahteve javno, v deklaraciji, tudi 1917 ni postavljala, toda združitev s Hrvati in s Srbi je visela v zraku, želele in zahtevale so jo ljudske mase in zato se opravičeno smatra majska deklaracija za prva pomembnejša akcija v strategiji za odcepitev od Avstrije in za združitev s Srbijo.

Druge vprašanje pa je, kako je slovenska buržuazija povela slovenske ljudske mase v to „revolucijo“ in v koliko so se uresničila njena pričakovanja. Tu vidimo neizmerno politično revščino, ki ni dovela samo slovenske ljudske množice, temveč tudi njo samo, slovensko buržuazijo, v brezprimerno zagato. V zagato, v kakoršni se Slovenci, kot narod, nismo nahajali od tistih fevdalnih časov, ko so si različni škofje in grofje med seboj delili slovensko tlačansko „ubogo gmajno“.

Kaj je temu vzrok? Predvsem brezprimerna neorientiranost (politična in gospodarska) in naravnost klasična kratkovidnost naše buržuazije (klerikalne in liberalne!). O Srbiji je malo več vedela, kakor da le-ta želi izvažati svojo živino v Avstrijo, da je junaška in pa slovanska država. In ravno zaradi tega je bila vsa naša buržuazija takrat centralistično navdahnjena. Kakor nam pripovedujejo naši zgodovinarji, ki so osebno občevali s pokojnim Krekom, je bil tudi dr. Krek skozinsko fanatično centralistično razpoložen.

Drugi vzrok pa je bil ta, da se je slovenska buržuazija tega sveta, v tistih časih predobro zavedala, v kako kritičnih časih se nahaja kapitalizem. Ona je rešavala v prvi vrsti — in to je naravno! — svoje vprašanje in ne nacionalno. Ruska revolucija jo je še posebno preplašila in tako se je obnašala ob prevratu kakor premočen ptič, ki išče zavetja.

Kakšna je ta deklaracija? Z našega, slovenskega stališča, naravnost nestvor. Ona govori sicer o združitvi vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v samostojno državo v okviru habsburške monarhije, toda kako mesto naj se da Slovence v tej novi, skupni državi, kako naj se združijo s Hrvati in Srbi, o tem ne piše deklaracija niti črke. Če hočemo to deklaracijo pravilno oceniti, moramo reči, da je bilo to prvo izdajstvo slovenske buržuazije nad slovenskim narodom. In potrebno je, da povemo to zlasti klerikalcem, ki se smatrajo za avtorja te deklaracije in ki imajo ob vsaki priliki polna usta avtonomije.

Pravijo, da je dr. Korošec najboljši učenec Krekov. Zelo verjetno, ker z ozirom na pozicijo Slovencev v novi državi ni imel Korošec ravno tako nobene perspektive, kakor ne njegov učitelj. Ker če ne bi bil tako dober učenec Krekov, kakor je bil, bi morda ne bil ponavljal njegovih usodopolnih napak in bi bil na prvem sestanku s Pašičem in njegovo vlado v Ženevi, 1. 1918., nekoliko drugače zastopal interese Slovencev.

Dr. Korošec je bil v Ženevi dobro podučen o centralističnih tendencah srbske vlade in vseh srbskih strank. Korošec je bil v Ženevi tudi zvedel, da se Pašič ne bori proti črnogorskim kralju Nikiti, ker se proti temu takrat ni bilo več treba boriti, ker Nikita takrat ni imel več nobene sile, ne v lastni deželi, ne izven nje, ki bi ga bila a priori (za vsako ceno) držala — temveč, da se Pašič in srbska buržuazija bori proti Črni gori, kot najjasnejšem argumentu za federalizem v Jugoslaviji! Dr. Korošec je tudi pozval črnogorskega notranjega ministra, Vujovića, v Ženevo, ki ga je o vsem natančno poćil. Korošec je Vujoviću tudi obljubil, da bo povabljen na pogajanja. Vujović se mu je nasmehnil ter dejal: „Doktore, jaz sem konferenčni vsak trenutek na razpolago, toda Vi bedete videli, da Pašič ne bo hotel sedeti z mano pri seji.“ In tako se je bilo tudi zgodilo; konferenca se je bila izvršila brez zastopnikov črnogorskega naroda.

Dr. Korošec je sčedel svojo obljubo. Korošec nam ni nikoli povedal, kako je bilo na tistih sejah v Ženevi in pozneje v Parizu, ko je bil Pašič preklekal svoj podpis še na tiste neznatne koncesije, ki jih je bil dal v Ženevi slovenskim in hrvatskim zastopnikom, toda iz vsega tega, kar je potem sledilo, vemo danes, da so

bili klerikalci v Ženevi v drugi izdali slovenski narod.

Toda Peter je bil trikrat zatajil Jezusa in zakaj bi torej slovenski klerikalci zatajili slovenski narod samo dvakrat? Z ozirom na svojo centralistično orientacijo, z ozirom na svoj strah in svoje interese tudi niso mogli ničesar drugega napraviti. Čim se je bil povrnil dr. Korošec domov, je z ostalo jugoslovansko buržuazijo brez najmanjših rezerv, brez najmanjšega pridržka priznal v imenu slovenskega naroda srbsko monarhijo tudi za Slovence. In to je bilo tretje klerikalno izdajstvo slovenskega naroda, ker so klerikalci s tem činom pohodili najvažnejšo pravico slovenskega naroda: pravico samoodločbe slovenskega naroda. To je oslabilo naše stališče na mirovni konferenci.

Slovenska buržuazija — in klerikalci še posebe — delajo danes veliko reklamo za majske deklaracije; toda slovenskih delavcev in kmetov s to reklamo ne bodo več preslepili. Nas pušča ta manifestacija popolnoma hladne, ker danes vemo: To je bil revolucionarni akt samo za slovensko buržuazijo.

Slovenski delavci in kmetje pa zahtevajo slej ko prej svobodno Slovenijo v federativni zvezi z drugimi narodi. Slovenska buržuazija je napravila to, kar je napravila brez ljudskih mas in proti njim. Nacionalne svobode ni brez socialne svobode. Nacionalna svoboda se da doseči samo z bojem proti kapitalu.

Kongres Zveze železničarjev Jugoslavije v Ljubljani.

Ljubljana, dne 30. maja 1927.

Centralni odbor Zveze železničarjev Jugoslavije mi je naznanil s pismom z dne 23. maja t. l., št. 730, svoj sklep, da me je izključil iz zveze in sicer iz sledečih razlogov:

1. ker da nisem dokazal svojih trditev o sdr. Stankotu in Trškaniu pred razsodiščem organizacije;
2. ker da sem se pokazal s tem nediscipliniran;
3. ker da imam navado spravljati sode druge v gotovih momentih v slabo luč;
4. ker da se ne zmenim zato, da take metode neposredno delujejo na organizacijo;
5. ker da je bila moja dolžnost, da spravim stvari, ki sem jih očital Stankotu in Trškaniu, pred forum organizacije in ne na volilni sestanek;
6. ker da se takih metod poslužujejo buržuazni kandidati in protikandidati;
7. ker da je odbor prepričan, da je moja obdolžitev brez dokazov le eden iz mnogih poskusov, pokazati organizacijo v nepravni luči in jo diskreditirati.

To utemeljitev najodločnejše zavračam in sicer iz sledečih razlogov:

Od zgoraj navedenih točk sta prva in peta postavljena proti obstoječim zveznim pravilom, druga neresnična, vse nadaljnj pa čisto vsakdanja podtikanja, nedostojna za razsodišče in odbor organizacije. Ta podtikanja ravno najjasnejše dokazujejo, kako razpoloženje vlada v odboru in v razsodišču nasproti moji osebi in da se je hotela doseči moja izključitev za vsako ceno.

K točki prvi navajam: Juriju Stankotu sem na političnem sestanku pri Llojdu očital, da on v Belgradu ni zastopal delavskih interesov; Aleksandru Terškaniu sem očital, da je soglašal z uvedbo 16urnega delovnika v občinskem podjetju v Mostah in da se ni udeležil seje, ko se je o tem odločevalo. Obe ti svoji trditvi vzdržujem v polnem obsegu in sem v svojih pismih z dne 4. marca in 12. marca t. l. ponudil o tem material in dokaz resnice. To sem pripravljen storiti tudi še danes.

Odklonil pa sem razsodišče po § 19. naših pravil:

1. ker to razsodišče po svojem namenu in po besedilu § 19. ni pristojno, da razsoja o takih sporih;
2. ker je to političen spor, ki ni potekel iz razmerja med menoj in Zvezo in tudi ni dala povoda zanj Zvezi, temveč je nastal iz političnih diferenc med mano in tožiteljima; stal sem in stojim na stališču, da strankarsko politični spori ne spadajo v strokovno organizacijo in zato tudi še danes ne priznavam v tej zadevi razsodišča po § 19;
3. pa tudi če bi bilo razsodišče po § 19. pristojno, da razsoja v tej zadevi, bi se mu ne mogel podvreči zaradi tega, ker so njegovi člani izrecni moji nasprotniki; v tem slučaju bi bil zaprosil za nepristranske osebe v razsodišče.

K točki drugi pripominjam, da sem zahteval, da se postavi politično razsodišče, da o stvari razsodi. Tega odbor ni sprejel. Kadar pa odbor krši pravila in neutemeljeno nastopa proti članu, član ni dolžan odzivati se odboru. Jaz torej nisem kršil pravil in nisem bil nediscipliniran.

K točki peti pripominjam, na ni nobenega paragrafa v naših pravilih, ki bi me obvezale, da moram za take stvari tožiti svoje sodruge pri odboru, zato je ta zahteva neutemeljena. Tudi nimajo pravila nobenega paragrafa, po katerem bi se dali taki pregreški članov sediti.

K ostalim točkam pa, ki so grda podtikanja in žaljiva za mojo osebo, pa prosim kongres, da sklene sestaviti paritetno razsodišče iz članov naše organizacije, ki naj razsodi v koliko so opravilene.

Jaz nisem nikoli spravljaj članov, ki pravilno ravna, v slabo luč; ni res, da se jaz ne zmenim kako deluje moje postopanje na organizacijo, in tudi ni res, da bi bile imele moje obdolžitve proti obtožencema namen pokazati organizacijo v nepravni luči in jo diskreditirati.

Ker ni torej ta izključitev nič drugega, kakor maskirana gonja proti moji politični orientaciji in ob enem proti levi struji v naši organizaciji, prosim kongres, da to izključitev zavrne in nakaže sodruga Jurija Stankota in Aleksandra Terškana na politično paritetno razsodišče izven organizacije. Priče in material sem pripravljen predložiti, kakor hitro se bo tako razsodišče sestavilo.

Prosim, da me v tej zadevi kongres osebno zasliši. Delu čast in oblast.

Marcel Žorga.

Ptice selivke.

Štukelj in Sedej v novem gnezdu.

Zakaj se ptice selijo? One gredo za svojo hrano.

Da so Štukelj, Sedej in Makuc napravili pri nas razkol samo zaradi vsakdanjega kruha, samo zaradi mest, ki so se jim nudila na drugi strani, to nam je bilo od vsega začetka jasno; toda da so toliko mizerni (bedni), tako politično klaverni, da bodo to kdaj tudi sami priznali, tega pa vendar nismo pričakovali. Kristanov, Prepeluhov, Golouhov, Klemenčičev, Fabijančičev in drugi kralji v delavski politiki so bili gotovo dovolj klaverni. Toda vsi ti ljudje so se trudili, da zadrže vsaj v svojem ozračju gotovo dostojanstvo. Vodstvo tako zvane skupnice Zedinjenje pa se prav nič ne ženira povedati, da so njegove jasli v nevarnosti in da spekulira na državnozborske mandate, da je radi tega zopet pripravljeno pljuniti svojim tovarišem delavcem v obraz in se preseliti v „južnejše kraje“. Ne, tolike mizerije, kljub vsemu, vendar-le nismo pričakovali!

Kaj se je zgodilo?

Znano je, da se Zedinjenje že skoro leto dni trudi, da bi pod krinko kakih vsaj navideznih pogajanj in kakega maskiranega „sporazuma“ vskočilo v SSJ. Toda centrala Socialistične stranke je dosledno odklanjala vsak dogovor in zahtevala popolno kapitulacijo Zedinjenja. To je tudi čisto naravno. Pogajanja za zedinjenje je mogoče samo med dvema strankama ali vsaj skupinama, ki imajo za seboj kake pristaše. Socialisti pa dobro vedo, da je Zedinjenje samo razbijaška firma, da za Štukljem in Sedejem ne stoji niti pet delavcev, in zato jim seveda tudi letos v aprilu, ko sta delala nov „jurij“ na Belgrad, ni moglo nič drugega odgovoriti kakor: „Prosim, gospoda, podpisati pristopni izjavi Socialistične partije“.

In kaj naj bi bila Štukelj in Sedej drugega napravila, kakor se globoko priklonila pred gosp. dr. Živkom Topalovičem?

Toda predno sta izvršila zadnji „akt“ te svoje moralne tragedije, sta vendar-le amatrala za potrebno, da se še posloviata od svojega dosedanjega poglavarja Života Milojkovića. Života Milojkovića opisuje to ginja slovo (ginjen je bil namreč samo Sedej!) v pismu z dne 22. maja t. l., ki ga je razposlal vsem „članom“ Zedinjenja, tako-le:

„Pred nekolikimi dnevi je bil tu v Belgradu sodrug Alojzij Sedej iz Ljubljane... Sodrug Sedej je želel tu sondirati teren za neki politični akt, ki naj bi se izvršil v Ljubljani ob priliki Vsedelavskega zleta, dne 5. junija. Sodrug Sedej mi je namreč v razgovoru, ki ga je imel z mano 18. maja t. l., dejal: da je skupina „Zedinjenje“ v Sloveniji sklenila, da se stopi s Socialistično stranko v Jugoslaviji. Torej, kakor pripoveduje Sedej, je sklenjeno, da skupina „Zedinjenje“ vstopi na dan

Vsedelavskega zleta z neko deklaracijo v sestav Socialistične stranke Jugoslavije.“

Života Milojkovića v nadaljnjem zavzema stališče nasproti temu, kakor on pravi, „političnem aktu“, potem pa nadaljuje:

„Sodrug Sedej, ki je v Belgradu o že sprejetem sklepu obvestil najprej voditelje SSJ: Savo Mazikravića in Nedeljka Divca, pa še-le potem mene, mi je rekel: da je skupina Zedinjenje prisiljena izvršiti ta korak in sicer iz teh-le razlogov:

„a) ker se naši sodrugi v Sloveniji ne morejo več vzdržati v Delavski zbornici in v drugih inštitucijah, kjer delajo;

„b) ker jih k temu silijo sami delavci, člani naše skupine „Zedinjenje“ v Sloveniji;

„c) ker nimamo materialnih sredstev, da izdajajo dalje svoj list „Delo“;

„d) ker se približujejo volitve, kjer bodo, pravi, stopljeni s SSJ dobili tri poslanske mandate.“

Če je ta izjava točna, potem imamo pripomniti k nji samo to, da more podati tako utemeljitev za nov političen razkol samo še kak absolutni politični idiot. Kdo pa so tisti „naši sodrugi“, ki jih navaja Sedej pod točko a), ki se ne morejo „vzdržati v Delavski zbornici in v drugih inštitucijah“? Kdo drugi, kakor ravno Sedej, Štukelj in Makuc! Samo ti trije so dobro plačani od Delavske zbornice in drugih inštitucij, ki jih ima SSJ v svojih rokah. Noben drugi član Zedinjenja izven njih ni tu „v nevarnosti“. In kdo drugi v Zedinjenju reflektira na državnozborske mandate kakor Sedej in Makuc?! Toda Sedej bi bil lahko še nekoliko bolj odkritosrčen in še bolj politično simplicitičen: on bi nam tudi lahko povedal, kdo je do sedaj plačeval, oziroma plačal račune za „Delo“ v mariborski socialistični tiskarni! Potem bi bila točka c) nepotrebna.

Naravnost neverjetno pa je, da si upa Sedej na tak način pljuniti v obraz svojim sodrugom delavcem, kakor je to storil s trditvijo, češ, da jih delavci člani Zedinjenja silijo k tej novi nesramni kapitulaciji pred SSJ. Sedej naj kar navede z imenom tiste delavce! Mi vemo ravno nasprotno: delavci, bivši člani Zedinjenja, odločno odklanjajo vstop v SSJ. Oni se danes sramujejo, da so se dali toliko časa voditi Štuklju, Makucu in Sedeju za nos. In kakor čujemo še celo Makuc sam se pomišljuje, ali bi zagrabil za to govno ali ne. Še celo Makuc torej čuti po tem pljunku delavca v sebi.

Vstop Štuklja in Sedeja v SSJ ni za nas in za našo javnost nikak političen dogodek. On je tako majhen dogodek, kakor če se katerakoli ptica selivka v jeseni preseli v južnejše kraje. To je zanjo vprašanje želodca. Mi tudi nismo drugega pričakovali, ker celo socialisti sami so se izražali o njih v tem smislu. Ko so imeli z njimi kaka pogajanja za vstop v SSJ, so dejali, da imajo „mezno gibanje“.

Toda napisali smo to, da pokažemo v pravi luči parolo „enotna politična stranka“ v ustih zedinjenjajev. Tako izgleda torej Štukljeva in Sedejeva enotna stranka: Razkol v naši stranki, razkol v Zedinjenju, a na jeziku „enotna politična stranka“!

To tudi socialni patriotizem ni več. To je vse, karkoli hočeš. To je politika ptic selivk, za katere nikoli ne vemo, kako daleč bodo letele in na kateri vejici se bodo ustavile.

Delavci ne sledijo pticam selivkam.

Štukelj in Sedej sta skicala v petek dne 27. maja sestanek pristašev Zedinjenja. Razposlala sta 18 vabil svojim bivšim članom, udeležilo se je pa le sedem oseb, med temi samo dva delavca-železničarja. Na dnevnem redu je bila „Zedinjevalna akcija s SSJ“. Štukelj ni mogel končati „referata“, ker so ga prekinjali z vprašanji: „kdo je pooblastil Sedeja za pogajanja s SSJ, mi o tem ne vemo nič“ — „zakaj se ni poklovalo na pogajanja s K., ki smo ga mi določili“ itd. Štukelj ni mogel niti priti s predlogom za vstop v SSJ, predlagal pa je likvidacijo — razpust Zedinjenja, češ, saj itak ni nič s to grupo. Sestanek se je razšel brez sklepa. Proti Štuklju so razen Vuka, ki je molčal, nastopali vsi navzoči, tudi Makuc. Razpust-Zedinjenja je Štukelj zato predlagal, da bi zgedalo, da je celo Zedinjenje vstopilo v SSJ. — Toda vse mu ne bo nič pomagalo. Kakor Stefanovič ni mogel potegniti nobenega s seboj v radikalno stran, kakor Klemenčič ni mogel spraviti nobenega med Bernotovce, tako tudi Sedej in Štukelj ne bosta mogla nobenega delavca pripraviti do vstopa v SSJ. — V SSJ bodo šli trije, da si ohranijo svoja plačana mesta. Naj počivajo v miru.

Prvi maj je bil prepovedan. Prvi maj je praznik boja. Vsedelavski zlet je namenjen za parado. Toda, sodrugi in sodružice, v boju je rešitev, ne v paradah!

Lenin: Reformizem je najhujši sovražnik delavstva.

Konsumno društvo za Slovenijo.

Decentralizacija ali temeljita reforma uprave in poslovanja.

Konsumno društvo za Slovenijo se nahaja v organizacijski krizi, od katere rešitve je odvisna njegova bodočnost ali pa celo njegov obstoj. Ta največji zadrugi zavod delavstva Slovenije, ki šteje nad 17.000 članov in 307 prodajalnih, v katerih razproda letno za skoro 30 milijonov dinarjev blaga, je izgrajen iz delavskih žuljev in je poklican, da vrši v bodočnosti velike proletarske naloge; zato nam njegova usoda ne sme biti ravnodušna. Dolžnost nam bodi, da poiščemo vzroke te krize ter da podvzamemo vse potrebne korake, da se ta kriza odstrani in napravi tej organizaciji prosta pot k nadaljnjemu razvoju.

V čem obstoja ta kriza? V tem, da članstvo in vodstvo zahtevata decentralizacijo zadruga, oziroma združbe poslovanja — kar pa nujno vodi k istemu rezultatu. Motivi te zahteve pa so pri članstvu in vodstvu različni.

Članstvo zahteva, da se posamezne prodajalne ali skupine prodajalnih (n. pr. Mežiška dolina) upravno postavijo na popolnoma lastne noge, ker trde, da je postalo konsumno društvo za Slovenijo samo moizna krava za Kristanovo banko in ker smatrajo za edino možnost, za edino pot, da rešijo svoje konsume izpod Kristanovega finančnega — in seveda tudi idejnega vpliva — to je, da dobe prodajalne v svoje lastne roke.

Vodstvo pa misli, da je decentralizacija uprave in sicer taka decentralizacija, kjer bi bile posamezne zadrugne prodajalne samo še več ali manj vezani klienti („kundschaft“) nakupovalne centrale, edina pot, da se zmanjšajo veliki upravni stroški zadruga.

Prvi kakor drugi motiv je nezadosten za decentralizacijo. Z decentralizacijo se ne da popolnoma niti iztrgati delavskih konsumov iz Kristanovega finančnega območja, niti reducirati (znižati) upravnih stroškov. Z decentralizacijo se da samo konsumno društvo za Slovenijo razbiti na večje ali manjše število večjih ali manjših hirajočih kramarij, ki bodo deloma pale v še večjo finančno odvisnost Kristanovega kapitala, deloma pa izginile s sveta. Poleg tega pa pridemo s tem v idejno ozračje, ki je diametralno nasprotno socializmu. Kaj takega morajo priporočati samo oni delavski „ekonomi“, ki gledajo na delavske zadrugne z zgolj kramarskega stališča, s stališča bilančnih zaključkov posameznih prodajalnic in ne — kar nam mora biti edino merodajno — s stališča boja delavskega razreda.

V kolikor sem mogel razbrati iz nešteti ustnjenih kritik članov KDS, iz Uratnikovega elaborata (sestavka) „k vprašanju upravne decentralizacije konsumnega društva za Slovenijo“ ter iz obstoječih zadrugnih pravil, so vzroki krize sledeči:

1. Idejna plitvost socialističnega vodstva KDS.
2. Zastarelost in reakcionarnost zadrugnih pravil in delo brez zadrugne mase.
3. Nestrokovni ustroj trgovske organizacije.
4. Način dobivanja kreditov.

K prvi točki:
Kriza v našem delavskem združništvu nastopa v prvi vrsti zaradi ideologije, ki vlada v njem. Delavci so se lotili organizacije združništva v prvi vrsti zaradi tega, ker so gledali v njem pomožno organizacijo k strokovni in politični organizaciji, k bojevnim organizacijam delavskega razreda. To je prava naloga delavskega združništva in to, bi morala biti tudi ta zadruga. KDS pa že zdavnaj ni to več. S tem, da so se naši socialisti in naši socialni demokratje v praksi odrekli razrednemu boju, da so se v svoji politiki usmerili le malomeščanskemu pacifizmu, so morale tudi naše konsumne zadrugne nujno postati samo navadne „štacune“.

Pravi namen konsumnih zadrug ni konkurenca s kapitalistično trgovino. Že ročdalski očetje konsumnih organizacij so vedeli, da se s konsumi ne da konkurirati kapitalistični trgovini. To je samoprepoved celo pri največjih konsumnih zadrugah, dokler ima kapital trg in bajonete v svojih rokah. In to je tem manj mogoče, čim manjša je zadruga. Zato so si bili že ročdalski delavci postavili za načelo: ne konkurirati, temveč gospodarsko rasti kakor kapital in zbirati rezerve. Zbirati torej rezerve za razredni boj. Podpirati s temi rezervami delavsko gibanje, predvsem delavski tisk, delavske kulturne organizacije in nuditi delavstvu direktno podporo v času, ko stoji v odprtem boju z delodajalcem. To seveda ni delavcu takoj samoočeni razumljivo. Za to je treba potrpežljive, dolgotrajne vzgoje, ki se da čisto doseči šele v generacijah. Toda treba je vzgajati, ni druge poti!

Mesto te razredne bojne vzgoje, pa se je pri nas vzgajalo malenkostno profitarstvo z verižniško spekulacijo v pojovnem času. Mesto zbiranja rezerv, se je delilo visoke dividende. „Ti moraš postati član delavskega konsuma za to, da boš deležen dobička naše „štacune“ — to je bila agitacijska parola naših socialistov. In ko so v splošni gospodarski krizi prenehale dividende, je prenehal tudi interes za združništvo na strani delavstva.

Kaj je torej bolj naravnega, kakor da postavljamo danes delavstvo parolo: Razbiti zadrugo organizacijo, samo da jo odtegnemo izkriščanju bančnega kapitala!

Če bi pa naše konsumne organizacije vršile zgoraj očitane naloge in če bi bile skrbne za to, da vcepijo svojemu članstvu pravilno razredno ideologijo, potem pa bi bilo danes popolnoma izključeno, da bi si delavstvo samo postavljalo vprašanje: velika centralizirana delavska konsumna zadruga, ali majhne, vsake „kramarije“? Vsakemu delavcu, vsakemu članu bi bilo danes jasno, da more biti resnična zaslomba delavcu v boju samo močna centralizirana zadruga, ker samo tako si lahko uredi tako obratovanje, da lahko nudi delavskim konsumentom vse tiste prednosti kakor močno organizirana kapitalistična trgovina. Samo velika in centralistično organizirana konsumna zadruga lahko doseže veliko aku-

mulacijo kapitala in velike rezerve, da jo težki časi ne potresejo in porušijo.

Treba torej samo pravilno postaviti vprašanje nalog in cilja delavskih konsumnih organizacij, pa se bomo lahko odločili tudi za njihovo organizacijsko obliko. Kdor postavi vprašanje: centralizacija ali decentralizacija KDS? Ta se mora zavedati, da postavlja s tem vprašanje: ali združništvo kot pomožna organizacija delavskih organizacij za razredni boj ali pa navadna malomeščanska kramarija?

Mi odgovarjamo na to vprašanje: Delavske zadrugne morajo biti danes: instrument razrednega boja, jutri, ko bosta imela delavec in kmet državno oblast v svojih rokah: močoven trgovski organizem, ki bo organiziral delavski konsum. Zato centralizirana zadruga!

K drugi točki:
Konsumno društvo za Slovenijo ima za sedanje čase naravnost neverjetno reakcionarna pravila. Ta pravila odgovarjajo pač ideologiji stvariteljev konsumnega društva. Ona gredo s stališča, da so zadrugniki nesposobna „črna masa“ in da je zadrugniška birokracija „sol“ delavskega razreda. Pravila dajajo vso oblast nad zadrugo plačanemu upravnemu odboru in nadzorstvu, zadrugniki pa so samo glasovalna mašina uprave in nadzorstva.

Vrhovni organ zadruga je občni zbor, toda § 36 daje upravi (potom krajevnih predsednikov) moč v roke, da lahko izključi vsakega neljubega kandidata — delegata od občnega zbora. Občni zbor KDS se da kratkoma potvoriti in prirediti kakorkoli smatra konsumna birokracija za potrebno.

Nadzorstvo predlaga načelstvo, načelstvo pa nadzorstvo. Ako pa tako predlagano nadzorstvo ali načelstvo ni izvoljeno, ne pristaja pravica vsakemu članu, da sestavi listo, temveč se izvoli kandidacijski odbor in le-ta predlaga novo listo. Kdor pozna to prakso, ve, da po tej metodi ne more priti v odbor in nadzorstvo nikdo, ki ni po volji tistim, ki drže v svojih rokah šilo, in to so v konsumu plačani funkcionarji.

Popolnoma nedopustno in po mojem celo koruptivno je, da pripada ravnatelj upravnemu odboru. Plačani ravnatelj in plačani uradniki ne smejo biti člani uprave in nadzorstva. V Italiji je splošno pravilo, da se v pravih proletarskih zadrugah celo določi, da ne more biti nikdo član uprave ali nadzorstva, ki je do drugega kolena v sorodstvu s kakim plačanim nastavljenecem zadruga.

KDS ima pač v svojih pravih uredbo krajevnih odborov, toda ti krajevni odbori so mrtva črka na papirju, ker je njih sklicevanje popolnoma v rokah načelstva. Načelstvo in nadzorstvo sta v zadrugi vsega močnejša in ti odbori se sklicujejo samo pred občnimi zbori zadruga. Vpliv članstva na poslovanje zadruga je skoraj nič in tega se v proletarski zadrugi ne sme trpeti.

Kako je mogoče, da zadruga centrala kupuje ali predelava nepremičnine, kjer se troši več stotisoč zadrugne denarja, da članstvo na splošno nič ali skoro nič ne ve o tem? Kako je mogoče, da se škandali, kakor je bil Dražil-Urbanc, ne obravnavajo pred zadrugniki? Kako je mogoče, da se članom ne pojasnjujejo odnosi med konsumom in kreditnim zavodom? Kako je mogoče, da se prepušča maso zadrugnikov v temi o poslovanju prodajalnic, izbanju cen, gospodarski krizi, o situaciji zadruga itd? To so socialistični anarhizmi (preživelosti), to je nevera v proletarsko maso, to je uničevanje smisla za kolektivnost v delavskih množicah, namesto da bi se ravno kolektivnost vzgajala in utrjevala.

Pravila se morajo temeljito predelati; oblast nad zadrugo se mora položiti v roke delavstva, članstvo mora vršiti neposredno krmilo nad poslovanjem svojega delavstva, vodstvo se mora zvezati z zadrugniško maso in jo vzgajati, članstvo je treba zainteresirati za vsa važna gospodarska vprašanja zadruga, ono mora povsod sodelovati in sodeločevati — pa bodo kmalu izginile antiproletarske razkolniške tendence v njegovi sredi.

K tretji točki:
Jaz ne poznam trgovske organizacije poslovanja KDS, toda iz Uratnikovega predloga, ki ga je upravni odbor, kolikor sem slišal, k sreči zavrnil, sem dobil ta-le utisek:

KDS je daleč prešlo organizacijske sile, ki so mu na razpolago. Ono posluša s celo vrsto samoukov, ki imajo morda dosti dobre volje in ki so bile dobre, dokler je bila to zadruga, ki je poslovala s par milijoni dinarjev. Za zadrugo, ki operira s tolikimi milijoni, pa ti samouki ne zadostujejo več. Tako trgovsko podjetje potrebuje strokovno popolnoma doraslih organizatorjev in veščakov za nakupovanje ter blagovni promet.

Samo v glavih pravih diletantov v teh stvareh se je mogla roditi misel, da je treba razbremeniti centralo s tem, da se prenese precejšen del trgovskih poslov in knjigovodstva ven, v posamezne poslovnice. Tu stoji organizacijski princip trgovske obratovanja ravno na glavi. Kontrola mora biti koncentrirana na enem samem mestu. In samo tisti, ki ima vedno vse gibanje (temu služi ravno trgovska kontrola) pred očmi, bo tudi pravilno nakupoval in pravilno dirigiral blago. Poslovnice na deželi se ne smejo obremenjevati z nobenim kompliciranim in zamudnim knjigovodstvom! Tu je treba vse čim bolj poenostaviti, toda urediti tako, da ima ravnatelj v centrali vsak dan jasno bilanco in jasno sliko vsega trgovskega gibanja v vsaki prodajalnici na svoji mizi. Pomisli, kaj za to so zelo enostavni, toda le-ti se ne dajo iz prstov izmuzati. Uratnik si lahko še tako nohte grize in cuza, toda tam ne bo nič ven prišlo. Uratnikov načrt bi samo eno dosegel, da bi se pisarniško delo pomnožilo in stroški prenšli iz centrale v provinco, ne pa zmanjšali.

Tu je treba veščaka. Če ga ni, si ga je treba ustvariti. Poiščite si primerne ljudi, riskirajte 15—20 tisoč dinarjev, pošljite ga par mesecev v prakso h kakim dobri, veliki zadrugi, n. pr. k „Delavskim zadrugam“ v Trstu in videli boste, kako enostavno se dajo rešiti taki organizacijski problemi.

Članstvo pa ne sme nikoli dopustiti, da ni

vse poslušajoče osobe podrejeno direktno in edino centrali in tudi iz nje plačano. Vsak uslužbenec mora biti uslužbenec vse zadruga in odvisev od vseh članov, ne pa samo od kake vaške klike! Tudi to je vprašanje kontrole.

Uratnikov načrt vodi naravnost k temu, da postane centrala v Ljubljani samo nekaka nakupovalna centrala za podeželne štatunce. Prva posledica tega bi bilo povečanje in utrjenje oblasti zadrugne birokracije. Ona bi postala samostojnejša in bi nosila manj odgovornosti. To je socialističen beg od kontrole proletariata. Z našega stališča je to popolnoma nedopustno.

Druga posledica decentralizacije, zlasti še take, kakoršno si žele nekateri sodrugi po deželi, pa bi slabše in manj aktivne prodajalne izginile.

Slednjič pa je to vpivalo naлагateljce. Le-ti bi videli zmanjšano varnost svojih vlog in zadruga bi prišla v resno nevarnost.

KDS mora torej ven iz diletantstva v trgovski organizaciji, mora priti v roke teoretično in praktično izurjenim organizatorjem, pa bodo decentralistična stremjenja tudi v centrali izginila.

K četrti točki:
Kreditna vprašanja povzročajo v članstvu največ hude krivi in če je vse to res, kar se pripoveduje, potem tudi popolnoma opravičeno. Zadrugniki se hudejejo, da Kristanova Zadruga banka izkorišča KDS. Pravijo, da le-ta dobiva kredite od takih zavodov, od katerih bi konsum lahko sam dobival kredit direktno in da potem daja kredite KDS po znatno višji obrestni meri. Ker so mi te stvari razlagali in konkretno navajali resni sodrugi, nimam povoda, da tega ne bi verjel. Banka je v takih primerih navadna zajedavka.

Toda vendar je pri tej stvari precej čudnih reči. Meni je znano, da ima KDS 51% delnic Zadrugne banke v svojih rokah. Pri takih kreditiranjih ima torej konsumno društvo samo glavno in odločilno besedo! Take „kšefte“ torej lahko dela Zadruga banka samo s privoljenjem konsumne uprave. To je mogoče, ker članstvo nima zadostne kontrole nad upravo. Treba torej napraviti tu red, pa ne zahtevati zaradi tega decentralizacije KDS. Treba pač odstraniti iz nadzorstva Kristana, ki lahko vpliva na sprejemanje za konsum neugodnih kreditov, a ne mrmra za plotom! In treba, da zastopnik KDS v upravi Zadrugne banke, ki tiče 51% delnic pod pazduho, zastopa interese konsumentov in ne Tonetove, sicer ga je treba poklicati na odgovornost. (To spada na članska zborovanja.)

Sicer pa stvar s Kristanovo banko sploh ni tako nevarna, kakor se pripoveduje. Če sem prav informiran, znaša kredit KDS pri Zadrugi banki še okroglo 3 milijone dinarjev. Od teh pa ima KDS za 1 1/2 milijona dinarjev delnic. Resnični dolg znaša torej nekako 1 1/2 milijona dinarjev. Na drugi strani pa vidim, da znašajo dolžniki v prodajalnih 176 milijonov dinarjev. Če so trgi plačajo svoje zaloge v prodajalnih, bo banka pokrita.

Članski dolгови v prodajalnih so po moji sodbi zavrugi bolj nevarni kakor Kristan. In tudi to je vprašanje trgovske organizacije. Zadrugniki morajo torej postaviti na dnevni red vprašanje osvoboditve KDS od bančnega kapitala in ne antisocialistične decentralizacije! Proč od kristanovstva v zadrugi! In ne proč od centrale KDS! Narobe. Mi moramo priveriti v to centralo tudi še one delavske konsume, ki so danes še zunaj, n. pr. zagorskega, in ne razbijati KDS. Čuj socialističnega gospodarstva je veleobrat in ne branjarstvo! To morajo imeti razrednozavedni proletarci pred očmi, ko govorijo o naših delavskih konsumih!

Ne torej decentralizacija, temveč temeljita reforma uprave in poslovanja v KDS!
To bodi naš klic, dokler te reforme ne dosežemo.
Dragotin Gustinčič.

Dopisi.

Kam vodi razbijaška politika Krušiča in Arha rudarsko organizacijo?

Velenje. Tukajšnja podružnica Valenčak je imela dne 15. maja svoj občni zbor. Zveza rudarjev namreč ne moremo reči, ker ima organiziranega vsega skupaj piši in reči pet članov, med njimi enega celega rudarja. Tako je resnično stanje bivše velenjske podružnice. Dragi šimlj, ni tako kot se je poročalo na kongresu Zveze rudarjev. Po izključitvi levičarjev ne šteje podružnica drugega, kakor strankarske eksponente SSJ. Od petih preje omenjenih članov plačuje en zidar (rodom Italijan) prispevke radi nekih stvari, pri katerih je potrebna zaščita Valenčaka. Druga dva pa plačujejo zato, da jima bo Valenčak „prijobil“ pri direkciji kot prvi hišnik boljše stanovanje. Takoh, ki so Valenčaku plačevali radi stanovanj in raznih drugih ugodnosti, bi našli lahko celo vrsto, a za danes naj zadostuje, če povem, da mnogi taki dobivajo „Delavca“ še sedaj brezplačno, ko je že minilo davno leto dni, kar so zadnjikrat plačali prispevek za organizacijo. Podružnica ne šteje po izključitvi levičarjev torej nič. In čisto po pravici jo lahko imenujemo podružnica Valenčak. To je pa vsekakor lep „napredek“ Zveze rudarjev in pripomniti moramo le, da kdor veruje, da ima zveza še 440 članov, ta še malo pozna socialpatriote in njihove statistike. Toliko v pojasnilo, da bo javnost lahko sodila in da bodo lahko presodili tudi tisti zagorski strokovno organizirani, ki so sestavljali z Arhom proteste in jih pošiljali na uredništvo Enotnosti, češ, da Enotnost ne piše resnično o stanju raznih zveznih podružnic. Pika.

Domžale. Pod pritiskom duhovne gospode in z odobrjenjem podjetja so gotovi ljudje ustanovili krščansko strok. organizacijo. Mnogo let so bili delavci brez vsake organizacije, predani na milost in nemilost podjetniškemu nasilju. In danes, ko je postalo vsakemu jasno, da brez organizacije ne more več iti dalje, se je mesto razredne, mesto bojne organizacije ustanovila klerikalna strokovna organizacija. Delavci seveda nismo pozabili leta 1919, ko

smo že bili enkrat v taki klerikalni organizaciji. Zahvali smo tedaj potem klerikalne organizacije večji kos kruha, podjetnik je metal delavce na cesto, klerikalna organizacija pa, ki je bila tedaj vladna, pa ni s prstom zgnila za reveže na cesti, ona se je lepo spopravila s podjetjem. — Tudi danes in v bližnji bodočnosti ne bo drugače. Od klerikalnih organizacij delavstvo ne bo rešeno in osvobojeno kapitalističnega jarma. Zato moramo zavedni delavci upoštevati razredno bojno organizacijo, ki se bo borila za to, kar je povedano v našem geslu:

Delavcem tovarne, kmetom zemljo, narodom svobodo!

Delu čast in oblast!

K. p. D.

Št. Jurij pod Kumom. V naši občini imamo medkrajeno pot za Savo med Zagorjem in Trbovljem. Nad to potjo so obsejni gozdovi bukovega lesa, katerega sedaj pridno sekajo in spuščajo naravnost na pot in po vsej poti cepijo diva in tešajo železniške prage. Po tej poti še peš dostik at komaj prideš, da bi pa p. ljal z vozom je nemogoče.

Pozivljamo pristojno občino in srezko poglavarstvo, da se za to pot malo bolj zanimata in poskrbita medkrajnemu prometu svobodni prehod in prevoz. Prekupu pa se ne dajati odlok, da pot očisti kupov tresk menja in da spojnjo razbito mejo popravijo očisti jarke čez pot in da plača primerno škodnino za ovirani promet. Več prizadevanj.

Št. Jurij pod Kumom. Pretekla leta se je potrudil v naše hribe klerikalni poslanec Milavec, ki je na shodu naših delavcev in kmetov škodljivo kapitalistično politiko SLS. Govoril je seveda samo uspešnih SLS, ki jih mogoče on res vidi in čuti, mi delavci in kmetje od vseh teh uspehov ne vidimo in ne čutimo nič. Politika SLS je koristna bogatejšim pristašem SLS, ki imajo banke, tovarne, ki so veletrgovci, prekupčevalci na veliko, delavci in mali kmetje smo za SLS molzna krava — V naši občini smo prišli do spoznanja, da si moramo delavci in kmetje podati roko in da se moramo skupno boriti za svoje življenje, ki ga ogrožajo kapitalisti.

Hrastnik. Za žegnanje novih zvonov je klerikalni poglavar Aršek hotel pridobiti tudi našo proletarsko mladino; ta pa mu je pokazala, da noče biti štafaza meščanskim in cerkvenim prireditvam. Razjarjen vsled tega neupheha pri mladini jih je pričel psovati s suroveži itd. Kdo je v tem slučaju bil res surov, naj presodi javnost. Aršku je pomagal pri agitaciji za procesijo tudi občinski redar, ki ga predlagamo socialističnemu županu v posebno nagrado. Kdo mu je dal nal. g. da mora ljudi, ki so šli za godbo, spravljati v procesijo? Aršek naj ne pozabi, da brez delavcev in kmetov tudi za njega ne bi bilo jela. Godba pa je delavska, podpirajo jo rudarji in pri takih prireditvah se bo godba morala že odločiti: ali za st. lne rudarske podpore ali za prijaznost in zamero buržujev. Dopisnik 12.

Hudajama. Za naše shode, ki smo jih sklicali 15. maja, je vladalo med delavci in kmeti veliko zanimanje. Vodilni demokratje, ki so z grožnjami in obljubami prisilili delavce v svoje organizacije, so se shodov zbal, ker bi se njihovo maslo pričelo cediti. Povzročili so aretacijo s. Gorška in prepovedi shodov. S pomočjo policijskih oblasti so za to pot odgodili javno obsodbo njihovega dela, toda to jim ne odide. Delajmo za bojno zvezo delavcev in kmetov, delajmo in podpirajmo naš delavsko-kmečki list „Enotnost“.

Delavci obsojajo likvidatorje.

Izjava.

Vstopil sem v grupo Zedinjenje in podpisal sem tudi lanski manifest Zedinjenja, ker sem hotel pomagati pri zedinjenju razcepljenih proletarskih vrst.

Ker sem pa spoznal, da se dejanja voditeljev ne strinjajo z njihovimi besedami (1. maj itd.), sem zapustil to grupo.

Danes, ko par ljudi iz grupe Zedinjenja pripravljajo vstop v SSJ in ker vstop par oseb v SSJ ni nobeno zedinjenje, javno izjavljam, da ta korak tistih, s katerimi sem nekaj časa sodeloval, obsojam.

Ljubljana, 30. maja 1927. Habe Tone.

Naročnikom!

Na naslovih je pri današnji številki zabeleženo, koliko mesecev kateri dolgo. Kdor ima z rdečo številko zabeleženo število o zaostalih mesecih, takoj poravnava, kar dolguje, vendar ali naj s dopisnico sporoči, da mu takoj plačati. Kdor izmed rdečih številčeni in poravnava vsaj delno naročniku brezpogojno ustavimo list. Uprava.

Splošna Delavska Gospodarska Zadruga Železničarski dom r. z. z. o. z. v Ljubljani

vabi vse svoje člana na VI. redni

občni zbor

ki se vrši dne 26. junija 1927 ob 8. uri zjutraj v Delavskem domu, Marksov trg 2/II.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo blagajnika.
3. Odobritev bilance za leto 1926.
4. Vplitev načelstva.
5. Vplitev nadzorstva.
6. Razno.

Ker je občni zbor te delavske ustanove zelo važen, se pozivajo vsi člani zadruga, da se istega v polnem številu udeležijo.

Načelstvo.

Lastnik in izdajatelj: Alojz Kusold, Ljubljana-Moste. Odgovorni urednik: Jakob Pančur, čevljar, Ljubljana, Križevniška ul. 12. Tiskarna Jos. Pavliček v Kočevju.